

Za posledních 15 let se výsledky českých žáků čtvrtého ročníku v mezinárodním šetření čtenářské gramotnosti PIRLS statisticky významně zlepšily, avšak v porovnání s předchozím cyklem v roce 2011 stagnují. Celkový výsledek českých dívek se od roku 2011 nezměnil, u chlapců došlo k mírnému zhoršení. V porovnání s ostatními zeměmi OECD a EU má Česká republika poměrně malé zastoupení žáků na velmi vysoké úrovni čtenářské gramotnosti. Od roku 2011 pozorujeme u českých žáků mírné zhoršení ve čtení informačních textů, k nimž řadíme například populárně-naučné články a knihy. Čeští žáci se zhoršili také v dovednostech interpretace a posuzování textu, které vyžadují propojování informací z různých částí textu, uvažování o textu jako celku a o jeho působení na čtenáře.

Ukazuje se, že čeští učitelé při výuce nadále procvičují především jednodušší čtenářské dovednosti, jako je vyhledávání informací nebo určování hlavní myšlenky textu, a k výuce využívají čítanky, které se v dostatečné míře nezaměřují na rozvíjení složitějších postupů porozumění. Pro efektivní podporu čtenářské gramotnosti žáků je nezbytné poskytnout pedagogům v rámci přípravy budoucích učitelů i dalšího vzdělávání učitelů z praxe metodiku rozvoje komplexnějších čtenářských dovedností.

V českém kurikulu čtení, na rozdíl od některých zemí, nejsou přesně definovány metody výuky čtení ani konkrétní očekávané čtenářské dovednosti, které se následně nevyskytují ani ve školních vzdělávacích programech. Během revizí rámcového vzdělávacího programu v něm doporučujeme podrobněji rozpracovat problematiku čtení s porozuměním a rozvoj složitějších čtenářských dovedností, které jsou nezbytné pro další vzdělávání.

Je třeba nadále podporovat vzdělávání pedagogů v metodách podporujících zájem o čtení, především u chlapců, další rozvoj talentovaných žáků, ale i žáků se slabšími výsledky.

Je důležité podpořit rozvoj čtení s porozuměním nejen v hodinách českého jazyka, ale také v rámci ostatních předmětů, a rovněž podpořit využívání neučebnicových informačních textů, např. odborných článků a populárně-naučných publikací.

V mezinárodním kontextu je v České republice relativně malý podíl žáků, kteří mají při hodinách čtení k dispozici počítač. Současné trendy však poukazují na rostoucí význam využívání digitálních technologií a čtení elektronických textů. Žáci stále častěji využívají internet k vyhledávání informací a doplňujících údajů. V reakci na vývoj v této oblasti také PIRLS rozšiřuje hodnocení čtenářské gramotnosti o test čtenářských dovedností v prostředí internetu prostřednictvím nového modulu ePIRLS.¹⁸

Považujeme za velmi účelné rozvíjet ve výuce i čtení elektronických textů, při kterém je kromě běžných čtenářských postupů nezbytná dovednost orientace ve velkém množství informací, znalost navigačních strategií a schopnost lokalizovat a kriticky hodnotit nalezené informace.

18 Do modulu ePIRLS se v roce 2016 zapojilo 14 zemí spolu s dalšími dvěma ekonomickými regiony (Česká republika se neúčastnila).